వ్యక్తిత్వం

- కుండ్లకుంట శరత్ చంద్ర

(కౌముది-రచన నిర్వహించిన పోటీల్లో ఎంపికైన ఉత్తమ కథ)

"మీ అమ్మ చచ్చిపోయింది" ఫోన్‌లో చెప్పాడు శంకరం.

మా ఊళ్ళో, మా ఇంటి ప్రక్కన ...కాదు కాదు... మా అమ్మ ఇంటి(!) ప్రక్కన ఉండే కుటుంబంలో పెద్ద కొడుకు శంకరం.

ఆ మాట వినగానే .....ఆఫీసులో ఫైళ్ళు పరిశీలిస్తున్న నాకు.....కొద్దిగా బాధ కలిగింది.

'కొద్దిగా' అనే పదం వాడితే..... మీకు కోపం రావొచ్చేమో గానీ.... అది పచ్చినిజం.

అమ్మ చచ్చిపోతే.... ఎవడికి బాధా కలగదు?! అందుకే.... ఆ కొద్ది బాధ.

"మేం వెంటనే బయలుదేరి వస్తున్నాం" చెప్పి రిసీవర్ క్రెడిల్ చేసాను. వెంటనే నా భార్య పద్మకు ఫోన్ చేసి విషయం చెప్పాను.

"అలాగా!" అంది.

"అయ్యో.. నీ తల్లి చనిపోయిందా? అందుకు నా సానుభూతి" అనే భావం, "పీడ విరగడయ్యింది" అనే భావం..... ఆమె కంఠంలో ధ్వనించాయి.

"పిల్లలను ఇంటికి తీసుకొచ్చెయ్యి. వెంటనే బయలుదేరదాం." అన్నాను.

"ఊఁ" అంది.

పెళ్ళి ఖాయమయ్యాక.. కాబోయే భార్యాభర్తల భావవ్యక్తీకరణ, సంభాషణలు ప్రబంధాల పరిమాణంలో ఉండి.. పెళ్ళయ్యాక అవి నవలల పరిమాణంలోనికి మారి పిల్లలు పుట్టాక నవలికల పరిమాణంలోనికి రూపాంతరం చెంది..... ఏళ్ళు గడిచేకొద్దీ... అవి కథల పరిమాణంలోనికీ......కవితల పరిమాణంలోనికీ.... హైకూల పరిమాణంలోనికీ.... వెళ్ళి స్థిరపడతాయి. చాలమంది ఈ జాబితాలోనే ఉంటారు.

ఎక్కువగా మాట్లాడితే... వాదనలు!! అందుకే... 'ఆఁ!', 'ఊఁ!', 'అలాగా...!' 'సరే! 'వద్దు!'... ఇంతే!!

ఫైళ్ళు మూసేసి, లీవ్ పెట్టడం కోసం పై ఆఫీసర్ గదిలోనికి వెళుతుంటే... "సార్! ఒక ఫైలు కదిలించాలి. మీ బల్లమీదే ఉంది. పార్టీ... ఐదువేలు ఇస్తానన్నాడు." గుసగుసగా చెప్పాడు క్లర్క్. నేను వెంటనే నా గదిలోకి నడిచి, ఇంకో అరగంట సేపు కాలాన్ని వెచ్చించి, ఆ ఫైలు క్లియర్ చేసి, తర్వాతి సెక్షన్‌లోనికి పంపాను. అందిన ఐదువేలూ జేబులో వేసుకుని, ఆఫీసర్ గదిలోనికి నడిచాను.

ఆయన చాలా బాధపడ్డాడు. విచారాన్ని, ముఖకవళికల్లోనూ, మాటల్లోనూ వ్యక్తం చేసి, వెళ్ళమని చెప్పాడు.

జేబులోని లంచం డబ్బులు తడుముకుంటూ.... బయటకి నడిచాను.

⚘ ⚘ ⚘

నేను, పద్మ, ఇంటర్మీడియట్ చదువుతున్న నా పెద్దకూతురు, ఎనిమిదవ తరగతి చదువుతున్న నా చిన్నకూతురు... బస్సులో ప్రయాణిస్తునాం.

మా ఊరు చేరేందుకు ఇంకా గంటదాకా సమయం ఉంది. నేను కళ్ళుమూసుకున్నాను. అమ్మపై నాకు, 'అమ్మ' అనే భావం ఉంది. గౌరవాన్ని బయటికి ప్రకటిస్తాను. కానీ.... మనసులో ఆమెను గౌరవించను. నా భార్యకూడా అంతే!!

నిజానికి ...మా దంపతులకూ, మా అమ్మకూ మధ్య... ఏ కురుక్షేత్రాలూ లేవు.... మాటల యుద్ధాలూ లేవు. గొడవలు అంతకంటే లేవు.

మేము గ్రామీణులమో, నిరక్షరాస్యులమో అయ్యుంటే... మా మనసులోని భావాలను, వాటి తీవ్రతతో కలిపి మరీ ధైర్యంగా మా అమ్మకు చెప్పుండేవాళ్ళం. గొడవపడి ఉండేవాళ్ళం. చదువుకున్న వాళ్ళమవడంతో.. హిపోక్రసీ ముసుగు వేసుకుని, 'హ్హి హ్హి హ్హి !' అని పళ్ళికిలిస్తూ మనసులో మాత్రం ఏడుపులూ, ద్వేషాలూ, బాధలూ, భయాలు...!!! ఇళ్ళలో, ఆఫీసుల్లో బయట... చాలా మందికి ...బంధాలు ఇలాగే ఉండడం గమనించాను. తిట్టుకోరు, కొట్టుకోరు, గంటల తరబడి వాదించుకోరు...!

కానీ ఒకరినొకరు ద్వేషిస్తూనే ఉంటారు. తమాషా ఏమిటంటే.... తనను అవతలి వ్యక్తి ద్వేషిస్తున్న విషయం... ఇరువైపులవారికే తెలుసు. అయినా వ్యవహారం నడిపిస్తుంటారు. నాకు పదేళ్ళ వయసునప్పుడు, మా నాన్న చనిపోయాడు. బి.ఏ చేసి ట్రైనింగ్ పూర్తిచేసిఉండడం వల్ల... ఆ ఉద్యోగం మా అమ్మకు వచ్చింది. నన్నూ, చెల్లెల్ని అమ్మే పెంచి పెద్దచేసింది. ఇక్కడివరకూ కథ బాగానే ఉంది. నా పెళ్ళిచూపులు జరిగిన రోజు... అసలు కథ మొదలయ్యింది. పెళ్ళిచూపులలో.. నేనూ, పద్మా ఒకరినొకరం ఇష్టపడ్డాక.....

"ఏరా.. అమ్మాయి బావుంది. కుటుంబం బావుంది. ఇంకా .... కట్నం తీస్కోవాలనే ఉద్దేశ్యంలోనే... ఉన్నావా?" అడిగింది అమ్మ ఇంటికి రాగానే.

"అదేమిటమ్మా! దేని వ్యవహారం దానిదే కట్నం తీసుకోకపోతే... నలుగురునవ్వుతారు."

"ఎవరు ఆ నలుగురు? ఉద్యోగం లేకపోయి... ఉందని చెప్పి కట్నం తీసుకుని పెళ్ళిచేసుకున్న నీ స్నేహితుడు సుబ్బారావు, కట్నం కోసం... అమ్మాయిని చూడనైనా చూడకుండా ఒప్పేసుకున్నా. వ్యసనపరుడు... మీ పెద్దనాన్నకొడుకు కిరీటి, కట్నం పేరుతో... అమ్మాయి తండ్రి పొలాన్ని, లాక్కున్న... నీ కొలీగ్ అచ్యుతరెడ్డి, పెళ్ళయి నాలుగేళ్ళయినా... కట్నం కోసం భార్యను సతాయిస్తున్నా సలీంగాడు... వీళ్ళేనా ఆ నలుగురు" అంది.

"అదికాదు. కట్నం ఎంత తీసుకున్నావ్... అని నా కొలీగ్స్ అడుగుతారు. తీసుకోలేదంటే నాలో ఏదో లోపం ఉందనుకుంటారు. నన్నొక దద్దమ్మలా చూస్తారు." చెప్పాను.

"ఛ ఛీ! ఎవరో ఏదో అనుకుంటారని... మనం నిర్ణయాలు తీస్కోవడం మంచిదికాదు." అంది.

"అమ్మ! ఇక మనం దీని గురించి చర్చించడం అనవసరం." నెమ్మదిగా అన్నాను.

"ఊఁ! సరే.... ఎంత అడగమంటావ్?" అడిగింది.

"యాభైవేలు." అన్నాను.

"మరీ... అంతా!! బావుండదేమో!?" అంది.

ఆ రోజుల్లో... నా ఉద్యోగానికి అంతే పలుకుతోంది. అంతకుముందే.. కనుక్కుని సిద్ధంగా ఉన్నాను.

"ఫరవాలేదు. అడుగు" అన్నాను.

"అదికాదురా... పద్మ తర్వాత... ఆయనకు ఇంకో ఆడపిల్ల ఉంది." అంది అమ్మ.

"ఉంటే?" అన్నాను.

అమ్మ ఇక మాట్లాడలేదు.

అనుకున్నట్లుగానే.. పద్మ తండ్రిని యాభైవేలు అడిగి, కట్నం క్రింద తీసుకుంది. పెళ్ళి ఘనంగానే జరిగింది. ఆ తర్వాత మా ఇంట్లో సత్యనారాయణ వ్రతం చేసి... ఊళ్ళో తెల్సిన వాళ్ళందరికీ ఆహ్వానం పంపి.... భోజనాలు పెట్టించాం.

రెండు నెలల తర్వాత, పెళ్ళి ఖర్చులు పోను.... కట్నం డబ్బు ఎంత మిగిలిందో చూసి.... ఇవ్వమని అడిగాను.

దానికి ఆమె నవ్వి, "డబ్బా! మిగలడమా?" అంది.

మా మధ్యనున్న అనుబంధం... బీటలు వారుతున్నట్లు అనిపించింది.

"మిగలలేదా?" అడిగాను.

"అవునురా! మిగలలేదు" అంది

"................."

"ఏమిట్రా అలా చూస్తున్నావ్! నేనేమైనా.... ఆ డబ్బు మింగేసాననుకుంటున్నావా? వీడియో, ఫోటోలు, పురోహితుడు, బాజాభజంత్రీలు, ఒక పుస్తె, మన ఊరి నుండి... మీ మామగారి ఊరికి సర్వీస్ బస్సు... వీటన్నింటికీ.... సంప్రదాయం ప్రకారం... నేనూ, మీ మామగారూ చెరిసగం చెల్లించాం. ఆ తర్వాత... మనఊళ్ళో విందు ఏర్పాటు చేసాం కదా! మిగిలింది.... దానికి ఖర్చైపోయింది."

ఇక నేను వాదించలేదు. మా మామగారితో మాట్లాడి.... మా అమ్మ చెప్పిన వాటికి ఎంత ఖర్చయ్యిందో... చాలా నేర్పుగా అడిగి కనుక్కున్నాను. మా ఊళ్ళో భోజనాలకోసం, అమ్మ క్యాటరింగ్ మాట్లాడింది. దానికి ఎంతయ్యిందో.... క్యాటరింగ్ వాళ్ళను అడిగి కనుక్కున్నాను. మొత్తం కలిపి... ఇరవై ఎనిమిదివేలు అయ్యింది. అంటే... మిగిలిన డబ్బంతా... ఇక ఆలోచించలేకపోయాను.

"కట్నం తీసుకుంటావా?" అని ప్రశ్నించి.... ఇప్పుడిలా డబ్బును దిగమింగెయ్యడం... ఛీ...ఛీ!!

డబ్బును దాచిపెట్టడం కోసం... మా అమ్మ చాలా సాధారణ జీవితం గడిపేది. అప్పటివరకూ 'అమ్మ'లా కనిపించిన 'అమ్మ' .. ఆ తర్వాత... వ్యాపార వేత్తలా కనిపించసాగింది. బయటివారితో వ్యాపారం చేసి లాభపడొచ్చు. కానీ ఇంట్లోవాళ్ళంతో వ్యాపారం చెయ్యడం... మోసం చేసి లాభం పొందాలనుకోవడం ఎంత నీచం!!

నాకు కూతుళ్ళు పుట్టినప్పుడు... మా మామగారు... ఇద్దరి నామకరణోత్సవాల రోజు... వాళ్ళకు చిన్న చిన్న బంగారు ఉంగరాలు, గొలుసులు చేయించి వేస్తే... మా అమ్మ మాత్రం.. వందరూపాయలు ఇచ్చింది.

ఆ విషయమ్మై ....పద్మ నన్ను చాలా సార్లు హేళన చేసేది.

ఆమెకు వచ్చే జీతమంతా ఏం చేసుకుంటుందో... అర్ధమయ్యేది కాదు. మా మామగారితో ఆ విషయం చెప్పి, ఓసారి బాధపడ్డాను.

"ఆఁ ఆమె మాత్రం డబ్బు మిగుల్చుకుని ఏం చేసుకుంటుందయ్యా? అంతా మిగిల్చి మిగిల్చి.... మీకేగా ఇవ్వాల్సింది." అన్నాడు.

"అవును! ఇది లోకరీతేగా!!" మనసులో అనుకుని తృప్తిపడ్డాను. సాఫ్ట్‌వేర్ రంగం అప్పటికే... వేళ్ళూనుకుపోయింది.

నా పిల్లలనూ...చుట్టుపక్కల వారి పిల్లలతో పోటీపడేలా (!) పెంచాలి కాబట్టి... నా నెలజీతం అందుకు సరిపోదు కాబట్టి.... నెమ్మదిగా లంచాలు తీస్కోవడం మొదలుపెట్టాను.

మా శాఖలో అది సాధారణమైన విషయం!

లంచం ఇచ్చేముందు.... ప్రతివాడూ... మమ్మల్ని ఒక చూపు చూస్తాడు.

'ప్లీజ్! నా పని సక్రమంగా జరిగేటట్లు చూడండి.... సార్!' 'ఓరి....దొంగనాయాలా... విధిలేక నీదగ్గరికొచ్చాను. నువ్వు మట్టిగొట్టుకపోతావ్'...... ఈ రెండు భావాలూ... వారివారి చూపుల్లో కనిపించేవి.

మా అమ్మ రిటైరయ్యింది.

నేనూ, పద్మా వెళ్ళి... అమ్మను తీసుకురావాలనుకున్నాను.

"నువ్వెళ్ళావా? అమ్మ కొద్దిరోజులు నా దగ్గర ఉంటుందనుకున్నాను." అంది, హైదరాబాద్‌లోనే ఉంటున్న నా చెల్లెలు, నాకు ఫోన్ చేసి.

"దానిదేముంది. కొద్దిరోజులయ్యాక తీసుకెళ్ళు." అన్నాను.

"ఊc! సరేలే." అంది. ఆమె కంఠంలో నిరాశ.

నా చెల్లెలు ఫోన్ చేసిన విషయం, పద్మకు చెప్పాను.

పద్మ, పదినిమిషాలు ఆలోచించి, "మీ అమ్మకు..రిటైర్మెంట్ తాలూకు బెనిఫిట్స్ ఓ అయిదారు లక్షలు రావచ్చు. వాటిని చేజిక్కించుకోవాలనే ఉద్దేశ్యంతో..... మీ అమ్మను తీసుకెళ్ళి... కాకా పట్టాలని మీ చెల్లెలి ఆలోచన" అంది.

"మా చెల్లెలు అమాయకురాలు. దానికి అంత ఆలోచనవుండదు." అన్నాను.

"ఆc... సర్లెండి. పెళ్ళయ్యేదాకా... 'అయ్యో.. పద్మ అమాయకురాలు! పాపం... ఎలా బ్రతుకుతుందో' అనేవారు. ఇప్పుడూ...చెప్పండి...నేను అమాయకురాలినా?"

"............"

"మీ చెల్లెలి భర్తకూడా ఉన్నాడుగా. ఆయనసలే బిజినెస్ మైండ్!" అంది.

"ఈ రోజుల్లో... బిజినెస్ మైండ్ లేనిదెవ్వరికి?"

"సరే! మా అమ్మను జాగ్రత్తగా చూసుకో. ఆవిడకు ఇష్టమైనవి వండిపెట్టు..... కాళ్ళుపట్టు...పొగుడు... ఏం చెయ్యాలో అన్నీ చెయ్యి. ఆ డబ్బు మనకే ఇస్తుంది." అన్నాను.

పద్మ తలూపింది.

ఆ రోజు గడిచిపోయింది. రాత్రి బెడ్‌రూంలోకి రాగానే చెప్పింది పద్మ, "మీ అమ్మకు సేవ చేద్దామంటే.... చెయ్యనివ్వలేదావిడ. తన పనులన్నీ తానే చకచకా చేసుకుంటోంది" అంది.

నేను నవ్వి ఊరుకున్నాను.

"నా పనులు నేను చేసుకోగలను. నేను రిటయిరయ్యింది... ఉద్యోగంనుండేగానీ... జీవితం నుండి కాదు. జీవితానికి అసలైన రిటైర్మెంట్..... చావే!' అని మా అమ్మ, సాయంత్రం పద్మతో అనడం నేనూ విన్నాను.

ఇంకో రోజు గడిచాక ... రాత్రి బెడ్రూంలోనికి వస్తూ... పద్మ, తలుపును ధడేలున వేసింది.

చాలామందికి ఇదొక అలవాటు. కోపాన్ని ....జడపదార్థాల మీద చూపిస్తారు

"ఏమైంది?" అడిగాను.

"మీ అమ్మ... ఆ డబ్బును మనకు ఇవ్వదట"

"అవునా!! మరి చెల్లెలికి ఇస్తుందా?"

"ఇవ్వదట."

"మరి! మనవరాళ్ళకు ఇస్తుందా?"

"ఊహూ౦!"

"మరి?"

"తానే ఖర్చు చేస్తుందట."

"ఖర్చా?! ఏం... ఈ వయసులో చీరలూ, నగలూ కొనుక్కుంటుందటనా!"

"లేదు. ఏం చేస్తుందో చెప్పలేదు."

"..................."

"..............."

మరో రెండు రోజుల తర్వాత, "నేను అమ్మాయిని కలిసి... మన ఊరు వెళ్ళిపోతాను." అంది.

అదేంటమ్మా! ఇక్కడే ఉండొచ్చుగా!! అని నేను అనలేదు.

"సరే!" అన్నాను.

"ఏమండీ... ఊరొచ్చింది." నా భార్య పిలుపుతో ఈ లోకంలోనికి వచ్చాను. ఊళ్ళో బస్ దిగగానే.... నా కోసం ఎదురు చూస్తున్న పక్కింటి శంకరం, నా బంధువులు నన్ను పలకరించారు.

సరాసరి ఇంటికి వెళ్ళాం. హాల్లో అమ్మ శవం ఉంది.

అగరొత్తుల సువాసన, పూలవాసన..... హాలును పరిమళభరితం చేస్తున్నాయి. మేము వెళ్ళి నమస్కరించి, ఓ ప్రక్కన కూర్చున్నాం.

ఆ తర్వాత, నా చెల్లెలు, ఆమె భర్త, అత్తమామలు, నా అత్తా మామలు, నా తల్లితండ్రుల తరపు బంధువులు దిగారు.

ఏడుపులతో అక్కడి వాతావరణం శోకసముద్రాన్ని తలపిస్తోంది.

"ఫ్చ్! మంచి మనిషి!!" అని ఊళ్ళో వాళ్ళు వచ్చి, అమ్మ గురించి మాట్లాడుతూ ఏడుస్తున్నారు.

"చచ్చినవారి కళ్ళు చారడేసి...!" అని చచ్చాక వారి గురించి అందరూ బాగానే మాట్లాడతారు. లోకరీతి!!

"డబ్బంతా మూటగట్టి ఏం చేసుకుంది? తన అన్నయ్యలకు ఇచ్చుకుందా? పొలాలేమైనా కొందా?" మనసులో అనుమానాలు తొలుస్తున్నాయి.

"చీకటిపడితే.... శవదహనం చేయకూడదంటారు. ఇక పని ప్రారంభిద్దామా.?" అన్నాడు ఓ పెద్దాయన.

కార్యక్రమం ప్రారంభమయ్యింది.

ఆ రోజు లంచం క్రింద తీసుకున్న ఐదువేలతో పాటు... మరో ఎనిమిదివేలు తెచ్చాను. బ్రతికున్నప్పుడు సరిగ్గా చూసుకోకపోయినా... చచ్చాక మాత్రం కర్మకాండలు బాగానే జరిపించాలి మరి! లేకపోతే జనం ఊరుకోరు.

శవయాత్ర, స్నాలు, శవ అలంకరణ, దింపుడు కళ్ళాలు, తలకొరివి, కపాళ - మోక్షం.... ఇవన్నీ జరిగేసరికి, రాత్రి ఏడయ్యింది.

ఇంటికి వచ్చేసాం.

"అత్తయ్యగారు... మీకు డబ్బేమైనా ఇచ్చారా?" అడిగాడు నా చెల్లెలి భర్త, మరుసటి రోజు ఉదయం.

"అంటే.. అంటే.... అమ్మ.... నాకు డబ్బు ఇచ్చే ఉంటుందని............ నా చెల్లెలూ, ఆమె భర్త............ ఇన్నేళ్ళుగా నమ్ముతూ వస్తున్నారన్నమాట!!'

నాకు వళ్ళుమండింది. అయినా తమాయించుకుని, "లేదు" అన్నాను. ఇక అతడు నన్ను కదిలించలేదు.

టిఫిన్లు ముగిసాక.... నన్నూ, పద్మనూ... నా మామగారు............ మేడ మీదకి తీసుకెళ్ళారు.

"మీ అమ్మ.. దేవత అల్లుడుగారూ!" అన్నాడాయన.

అది చెప్పడానికేనా .... ఇక్కడికి తీసుకొచ్చాడు! ఆయనవంక చిరాగ్గా చూసాను.

"నీకొక విషయం చెప్పాలి. ఆమె బ్రతికున్నంత వరకూ.......... మీతో చెప్పకూడదని నాతో ఒట్టు వేయించుకుంది. అందుకే.... ఇప్పుడు చెప్పాలని తీసుకువచ్చాను."

మేమిద్దరం ఆయన వంక విచిత్రంగా చూసాం.

"కట్నం డబ్బును కుడిచేతితో తీసుకుని... ఎడమ చేతితో... మళ్ళీ నాకే ఇచ్చింది. 'మీకు ఇంకో అమ్మాయి ఉంది కదండీ..... ఆ డబ్బు వాడుకోండి' అంటూ తిరిగి ఇచ్చేసింది. మీకుగానీ, మా అమ్మాయికి గానీ......... ఈ విషయం చెప్పకూడదని ఒట్టువేయించుకుంది."

ఇద్దరం నోళ్ళు తెరిచాము.

అంటే..!? నా పెళ్ళప్పుడూ ఖర్చయిన ఇరవై ఎనిమిదివేలు.... తన జీతంలో దాచుకున్న డబ్బన్నమాట!

"ఆమె ఈ కాలంలో పుట్టాల్సిన వ్యక్తికాదు బాబూ! నీకు కూతుళ్ళు పుట్టినప్పుడు. వాళ్ళకు చేయించి పెట్టిన ఉంగరాలు, గొలుసులు మీ అమ్మ చేయించినవే. మీకు తెలుసుగా. నేను చాలా చిన్న ఉద్యోగిని. గంపెడు సంసారం. నేనెలా కొనగలను!!

అది గ్రహించిన మీ అమ్మ, వాటిని కొని, నాకు ఇచ్చి, నేను ఇస్తున్నట్లుగా ఇవ్వమంది. 'మీరే ఇవ్వండి. నేను అలా ఇవ్వను' అని వారిస్తే ఆమె ఒప్పుకోలేదు. 'ఫంక్షన్లకు వచ్చేవాళ్ళు ఎంతసేపూ మీరు ఏం ఇచ్చారని చూస్తారే తప్ప నన్నెవరూ పట్టించుకోరు. నేను, నా కొడుకు, కోడలు ఒకే కుటుంబసభ్యులం. అందువల్ల, నన్నెవరూ తప్పుపట్టరు.' అంది.. మీ అమ్మ" చెప్పాడాయన.

నాకు పేగుల్లో............ ఏదో కదులుతున్నట్లు భావన!!

ఆయన క్రిందకి వెళ్ళిపోయాడు.

నేనూ మౌనంగా క్రిందికి నడిచాను.

ఇంట్లో ఉండాలనిపించక కాసేపు అలా తిరిగొద్దామని బయటికి నడిచాను. అందరూ నాకు నమస్కారాలు పెడుతున్నారు.

ఎందుకో.......నాకు అర్థంకాలేదు.

ఓ పాక ముందు, ఇద్దరు దంపతులు కూర్చుని తోలుతో డోలు తయారు చేస్తున్నారు. నన్ను చూడగానే, వాళ్ళిద్దరూ నా దగ్గరికి వచ్చి విచారం వ్యక్తం చేసారు.

"రండి బాబూ...కాసేపు కూసోండి" అన్నాడతడు.

నేను తలూపాను. వాళ్ళు, తుప్పుపట్టి వున్న ఓ ఇనుప కుర్చీ తెచ్చి వేసారు. నేను కూర్చున్నాను.

"మీరు............శానా...............గొప్పోరు బాబూ!" అంది ఆమె, తోలును సాగదీస్తూ.

"ఎందుకు?" అన్నాను.

"మా అమ్మాయి పెళ్ళి జరిపించినారుగా బాబూ!" అందామె.

తోలు బాగా సాగుతోంది............ నా మనసులాగా.

"??!!"

"ప్చ్ పిల్ల పెళ్ళి కుదిరింది... సేతిలో పైకం లేక గుబులుపుడుతుంటే ఆ సంగతి తెల్సుకున్న మీ అమ్మగోరు నాకొడుకుని అడిగి తెచ్చిత్తానని సెప్పారు. మూడురోజుల తర్వాత. మీరు పోష్టులో సెక్కు పంపించారని సెప్పారు. ఆ సెక్కును బ్యాంకుల మార్చి ముప్పైయేలు మా సేతిలో పోసినారు. మీరు నిజ్జంగా దేవుడు బాబూ!"

ఛెళ్ళుమని..............చెర్నాకోలతో కొట్టినట్లయింది.

రిటైర్మెంట్ బెనిఫిట్స్‌లో నుండి కొంత డబ్బు అమ్మ ఇలా ఖర్చు చేసిందన్నమాట. పైగా ఆ డబ్బు నేను ఇచ్చానని చెప్పి, నాకు కీర్తి రావాలని ఆశపడింది. వాళ్ళు పొగుడుతూనే ఉన్నారు. ఆ పొగడ్తల నారాచాలై నన్ను చీలుస్తున్నాయి. నాకు అక్కడ ఉండబుద్ధికాలేదు. అక్కణ్ణించి ముందుకు నడిచాను.

"బాబూ! మీ కుటుంబం చలువ వల్ల ఈ రోజు, ఊళ్ళో తాగే నీళ్ళకు లోటు లేదు" అన్నారు, నాకు నీళ్ళ బిందెలతో ఎదురొచ్చిన ఇద్దరు స్త్రీలు. విషయం కనుక్కుంటే ఊళ్ళో రెండూ బోరింగులు వెయ్యించిందట, అమ్మ.

"నిరుద్యోగినైన నాకు కెమెరా కొనుక్కునేందుకు ఆర్థిక సహాయం చేసి ఈరోజు నేనొక కుటుంబాన్ని పోషించే స్థితికి వచ్చేలా చేసింది మీ కుటుంబం! చాలా చాలా థాంక్స్ సార్." మెడలో కెమెరాలతో నాకు ఎదురొచ్చిన ఫోటోగ్రాఫర్ చెప్పాడు. సహాయం చేసింది..........కుటుంబం కాదు! అమ్మ!! రహమాన్ అనే యువకుడికి, సైకిల్ షాపు పెట్టుకునేందుకు ఆర్థిక సహాయం చేసిందట..........అమ్మ!!

నా మనసులో అణ్వస్త్రాలు పేలుతున్నాయి.

"బాబూ...........ఇలారా!" పిలిచింది శాంతమ్మ టీచర్, అరుగుమీద నిల్చుని. ఆమె, మా అమ్మ కొలీగ్. తానూ రిటైరయ్యింది.

నేను లోపలికి వెళ్ళాను.

"కూర్చో!" అంది.

"మైల కదా!" అన్నాను.

"అలాంటి నమ్మకాలు లేవు, కూర్చో" అంది.

నేను కూర్చున్నాను. టి.విలో వార్తలు చూస్తున్న ఆమె భర్త.......... టి.వి స్విచ్ ఆఫ్ చేసి వచ్చి, నా దగ్గర కూర్చున్నాడు.

"మీ అమ్మ చాలా మంచిది. చాలా గొప్పది" అంది శాంతమ్మ టీచర్.

నేను, అవునన్నట్లు నిర్ద్వంద్వంగా తలూపాను.

"తాను చనిపోయాక నీకు ఒక ఉత్తరం ఇవ్వమని చెప్పి, ఇచ్చింది." అంటూ, ఆమె ఓ ఉత్తరాన్ని నా చేతిలో ఉంచింది.

కవర్ చింపి, ఉత్తరాన్ని బయటికి లాగి, ఆత్రంగా తెరిచాను.

"నీకు కోడలికీ, పిల్లలకూ ఆశీర్వాదాలు!!

సమయం వ్యర్థం చెయ్యకుండా సరాసరి అసలు విషయం మాట్లాడతాను. నువ్వు ఔనన్నా కాదన్నా ఒకటి మాత్రం నిజం. నీ కట్నం డబ్బులు, నీకు ఇవ్వలేదన్న కోపం నీకూ, నా రిటైర్మెంట్ తాలూకు బెనిఫిట్స్ నీకూ, చెల్లెలికీ ఇవ్వలేదనే కోపం మీ ఇద్దరికీ, మీ భాగస్వాములకూ ఉంది.

నీ కట్నం డబ్బు గురించి, మీ మామగారు చెపుతారు. ఇక రిటైర్మెంట్ తాలూకు బెనిఫిట్స్ నావి!! మీకెందుకివ్వాలి? ఆలోచించు!! సామాజిక సాంప్రదాయం ప్రకారం.... చట్ట ప్రకారం......... తల్లితండ్రుల డబ్బు పిల్లలదే! కానీ........ ఈ భావన నాకు నచ్చదు. ఇలాంటి భావనతో బ్రతికితే........... సమాజంలో మార్పురాదు. ఉన్నతమైన వ్యక్తిత్వం కలిగిన యువతీయువకులు తయారవ్వరు.

ఒక్కొక్కరికీ ఒక్కో లక్ష్యం ఉండొచ్చు కానీ... ఎవరెన్ని చేసినా..........చివరికి సమాజాన్ని మరింత ప్రగతి పథంలో తీసుకెళ్ళాలనే ఆలోచన ప్రతి ఒక్కరిలోనూ ఉండాలి. అందుకోసం... మనం జీవించాలి. జీవించడానికి డబ్బుకూడా కావాలి. ఈ విషయం మర్చిపోయి... మరోలా బ్రతుకుతున్నాం. అంటే....... 'డబ్బు సంపాదించాలి. అందుకోసం జీవించాలి. అందుకోసం......... సమాజాన్ని అధఃపాతాళానికి తొక్కాలి. 'ఇది కథ!!

"పనిగట్టుకుని సమాజాన్ని నాశనం చెయ్యడంలేదుగా!" అంటావా. ప్రతివాడూ వ్యక్తి గతస్వార్థాలతో బ్రతుకుతుంటే సమాజం నాశనంగాక ఏమౌతుంది?! అలా బ్రతకడం నాకు ఇష్టంలేదు. అందుకే డబ్బును సద్వినియోగం చేసాను. ఇది మొదటి అంశం.

"ఫలానామె కొడుకు.......... తల్లిదండ్రుల ఆస్థిమీద ఆధారపడకుండా స్వయంకృషితో పైకొచ్చాడు. నలుగురినీ పైకి తెచ్చాడు.' అని, నాకొడుకు గురించి నలుగురూ మాట్లాడుకోవాలి తప్ప 'ఆc తల్లి రిటైర్మెంట్ డబ్బులతో పెళ్ళానికి నగలు తెచ్చాడు" అని చెప్పుకోకూడదు. ఈ మార్పు నీలోనే కాదు ప్రతీ కొడుకులోనూ రావాలని ఆశిస్తున్నాను.

తల్లిదండ్రులు తమ పిల్లలకు ఇవ్వగలిగే నిజమైన సంపద .....చదువు, సంస్కారం, ఆరోగ్యం, వ్యక్తిత్వం!! మొదటి రెండూ........ ఇచ్చాను. మూడవ దానికి దేవుడూ, నాలుగవ దానికి నువ్వూ సహకరించాలి. ఇది రెండవ అంశం.

"మాకు చెప్పి డబ్బును సద్వినియోగం చేస్తే మేము కాదంటామా?" అని నువ్వు అనొచ్చు. నీ చెల్లెలూ అనొచ్చు. కానీ...........ఖచ్చితంగా కాదంటారు. నేను బ్రతికున్నప్పుడు ఈ విషయం మీకు చూచాయిగా తెల్సినా, 'కన్నకొడుకుకూ, కన్నకూతురుకీ డబ్బివ్వకుండా ఊరిని ఉద్ధరిస్తావా!' అని మీరందరూ నాతో వాదనకు దిగివుండేవారు. అందుకే చెప్పలేదు. ఇది మూడవ అంశం.

నాకు, నీమీద కోపం లేదు. సగటు మనుషులా బ్రతకొద్దు. ఇంతకంటే......... ఏం చెప్పలేను.

పి.యస్:- నేనెప్పుడుపోతానో తెలియదు. నేను పోయాక..... నా కర్మకాండల ఖర్చుకోసం కనీసం పాతికవేలు............కెనరా బ్యాంకు అకౌంటులో ఎప్పుడూ ఉంటాయి. నామినీగా నీపేరే ఉంది. తీసుకో.

ఇట్లు,

అమ్మ"

నా మనసును ఆ ఉత్తరం ప్రక్షాళన చేసింది.

కెనరా బ్యాంకులో.......... అమ్మ అకౌంటులో నలభైవేలున్నాయి. వాటిని డ్రా చేసి, ఆమె పేరు మీద నిత్యాన్నదానం కోసం.......... శ్రీశైలం పంపించాను.

కర్మకాండలు ముగిసాక ఎవరిళ్ళకు వాళ్ళం వచ్చేసాం. వ్యక్తిత్వం!! అమ్మ నాలో కోరుకుంది అదే అది నేర్పితే రాదు. మన చదువు, అనుభవాలు, విశ్లేషణలు, పరిశీలనలు......... వీటివల్ల వస్తుంది.

లంచాలు తీస్కోవడం మానేసాను. పద్మ కూడా ఓ ఉద్యోగంలో చేరింది. ప్రతిరోజూ రాత్రి భోంచేసాక, మా అపార్ట్మెంట్ పైకి వెళ్ళి ప్రశాంతంగా నిల్చుని ఎంతో ఉన్నతంగా ఉన్న నక్షత్రాల వంక చూస్తుంటాను.

ఆ నక్షత్రాలలో 'అమ్మ' కనిపించదు.

ఎందుకంటే..........ఆమె వాటన్నిటికంటే ఉన్నతంగా ఉంటుంది.

మానవత్వపు టెలిస్కోపుతోనే........... ఆమె రూపం కనిపిస్తుంది!

వ్యక్తిత్వపు స్టెతస్కోపుతోనే............ ఆమె సవ్వడి వినిపిస్తుంది!!